

ISZÁN TŰL

Politikai
napilap

ELŐFIZETÉSI ÁRA
A Hivatalban átvéve.
Egy évre 18 k.
Hagyódván 9 k.
Helyben kézhez hordva.
Egy évre 20 k.
Hagyódván 10 k.
Változó postán szállítva.
Egy évre 24 k.
Hagyódván 12 k.
Egyes szám ára 8 fillér.

Megjelenik minden nap, a hétfő és
Ünnep utáni napok kivételével.
Szerkesztőség és kiadóhivatal.
Nagyvárad, Szilágyi Dezső u. 8.
A szerkesztőség kéziratok vissza-
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.
Előfizetések és hirdetések a kiadó-
hivatalhoz intézendők.

XI. évfolyam 258. szám. Nagyvárad. Péntek 1915 november 12.

Győzelmeink a Balkánon

Budapest, november 11. (Hivatalos.)

Délkeleti hadszíntér.

Montenegróiak egy erős támadását visszavertük. Az ellenség nagy veszteségeket szenvedett az Uzietől délre előnyomuló osztrák-magyar csapatok tegnap Nova város irányában az út felét megtették. Ivanjicától északkeletre az ellenséget a Ceremno nyeregen lévő több állásából vetettük ki.

Kövess tábornok német hadosztályai a szerbeket a Stolori-Planin területen szoritják vissza. Odább keletre os. és kir. csapatok erőszakolták ki a Krnja-Jelo és Bogled hegyekre vezető utakat.

Krsztenikben 1000 szerbet fogtunk el. Vrnjacka Banjában Prszteniktől délnyugatra a szerbek egy tábori kórházat, melyben 1000 sebesült és több tiszt volt, egy orvossal hagyták vissza.

Gallwitz tábornok hadserege Br ustól északkeletre és Jastrebac hegység déli lábánál harcol.

A bolgár csapatok Alexnaciánál átkeltek a Moraván.

Visszavetettük az oroszok támadását.

Budapest, november 11. (Hivatalos.)

Orosz hadszíntér.

Cartorijsktól nyugatra az oroszok egy támadását vertük vissza. Rafalovkától nyugatra az osztrák-magyar csapatok német ütegek támogatása mellett az ellenséget a Stryhez vetették vissza. Itt 7 tisztet 200 főnyi légénységet fogtunk el és 8 géppuskát zsákmányoltunk. Egyéb újság nincs.

Az olaszok újra támadnak.

Budapest, nov. 11. (Hivatalos.)

Olasz hadszíntér.

Az olaszok megújították a Görz elfoglalására irányuló erőfeszítéseiket. A harmadik Isonzó-csatát követő szünet ideje alatt tartalékokat állítottak be a harc vonalba és újabb csapatokat vontak össze a görzi szakaszon. Tegnap több órán át tartó tüzés után a Plavától a Monte de sei Busceg terjedő egész arcvonalon nagy haderővel általános támadásba kezdtek. A bátor védelmezők újra, részben tüzeléssel részben kézitusában, az összes támadásokat az ellenség súlyos veszteségei közt verték vissza. Az olaszok támadó kedve az estére kitért viharban erre a napra végleg lelohadt. Höfer.

Oroszok a román határon.

Bern, november 11. Galatzból és Jassyból jelentik, hogy sok orosz gyalogság és lovasság érkezett Izmail közelébe. Kisevnből jelentik, hogy tizenöt katonai vonat érkezett nehéz tüzéséggel.

Oroszország balkáni hadserege.

Páris, november 11. Goremykin miniszterelnök a „Petit Parisien“ szerkesztőjéhez táviratot intézett, amelyben közli, hogy Oroszország önálló hadsereget állított fel, melynek nincs más rendeltetése, mint hogy a balkáni háborúban az entente javára fordítsa a helyzetet.

A szerb kormány Novibazárba szökött.

Zürich, november 11. A Secolo szaloniki tudósítója megkésve érkezett táviratban értesíti lapját, hogy a szerb kormány a négyesszövetség diplomáciai karával együtt Novibazárba menekült Kraljevóból. A szerbek kritikus helyzete tetőpontjára hágott, mert az élelmiszerek és a lőszer bevitelére csupán egy út áll még nyitva: a meglehetősen rossz utban lévő montenegrói utvonalon. A strumica-krivolaki vonalon álló francia-angol csapatok ezidő szerint még defenzívában vannak.

Lehianine szerb ezredes személyesen utazott Szalonikiba, hogy Sarrail generális előtt kifejtse a helyzet komolyságát és azt, hogy itt csak a Bulgária ellen való gyors offenzíva segíthet. A szerbek az utolsó lélegzetig védekezni fognak, de ellenállásuk nagyon is korlátolt, a lőszer és élelmiszer teljes hiánya következtében. Az az ismeretes válasz, amelyet Sarrail generális adott, óriási levertséget keltett a szerbek között.

Botha, segíts!

Amsterdam, nov. 11. Az angol hadügyi kormány november hó 1-é óta kelt rendeleteinek megfelelően az angol napilapok november hatodika óta nem érkeznek többé semleges területre. Néhány utasnak magával hozott újságából megállapítható, hogy a sajtó a balkáni expedíció kudarcra miatt valószínűleg koncentrált támadást intéz a hadvezetés ellen a valószínűleg ez az oka a szállítási tilalom kibocsátásának is. Feltűnést kelt a Times e hónap 7-iki száma, amelyben Kitchener visszavonulását hasznos és reménykeltő elhatározásnak minősíti s azt a meggyőződést hangoztatja, hogy Botha most, a választások után, mégis rászánta magát arra, hogy Anglia meghívásának megfelelően. Kitchener kétségen kívül nagy adminisztratív tehetség, Botha azonban a szervezősnek és hadviselőnek egyaránt zsenije, akit e válságos időben nem nélkülözhet a brit birodalom anyasországa.

A bolgárok óriási zsákmánya a Morava völgyében.

Szofia, november 11. A főhadiszállás jelenti.

Bolgar hadszintér.

Hadseregünk folytatták az ellenség üldözését a Morava partján. Naponta újabb zsákmányokat találunk az általunk megszállott Morava völgy városaiban és a Morava vasut mentén, mely újabb trophenum 4 gyorstüzelő tараок, 8 gyorstüzelő ágyu hozzátartozó löszerral teli kocsikkal, néhány gépfegyver hozzátartozó lovakkal, 4 súlyos és 5 könnyű teljesen új fényező, 800 foglyot ejtettünk. Az Alexinaál melletti vasuti vonalon 400 kocsit és újabban Pjadelicánál (mintegy 15 kilométernyire Leskováctól déli irányban) újabb 10 lokomotívot és 401 kocsit találtunk, melyek közül 50 különböző anyaggal volt megpakva. (Min. eln. sajtóosztály.)

A szerbek megsemmisítése.

Budapest, november 11. (Saját tud.) Luganóból jelentik: Basics ezredes a monasztiri parancsnok a következő jellemző, de igen hamis kijelentést tette.

— A kereszt lábánál állva várják a szerbek felfeszítésük óráját. Meghalnak, de példájuk ragyogni fog a történelemben.

A Szezei-csatorna védelme.

Köln, november 11. A Kölnische Zeitung zürichi tudósítója szerint Kitchener az egyiptomi angol haderő főparancsnoka lesz. Anglia nagy erőfeszítéseket tett a Szezei-csatorna védelmére. A legutóbbi hetekben nagy szállítmányokat küldtek Egyiptomba, katonákat és hadianyagot egyaránt. Londonban azt hiszik, hogy a Szezei-csatorna lesz a világháború tengelyvé és az itt vivandó csata fogja eldönteni a világháborút. Az egész Szezei-csatorna óriási várrá van átalakítva. Emberek ezrei dolgoznak a védelmi munkálatokon. Angliában nem titkolják, hogy hosszú vonal védelméről van szó, a melyre nagymennyiségű ágyu és löszér lesz szükséges.

Elfogott angol repülőgép.

Berlin, november 11. A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati hadszintér.

Az arcvonal több helyén tüzéségi, valamint élénk akna és kézigránát tevékenység volt. Egy angol légi jármű Bapaumetől északnyugatra kénytelen volt leszállni. A bentülőket elfogtuk.

Visszavert orosz támadások.

Keleti hadszintér.

Hindenburg tábornagy hadcsoportja.

Kaemanál (Rigától nyugatra) tegnap visszavertünk 3 támadást, melyeket orosz hajók tüzelése támogatott. Az éj folyamán csapatainkat tervszerűen és anélkül, hogy ebben az ellenség megzavart volna visszavertük a Slecktól nyugatra és délre elterülő erdős terepről, mely az utóbbi napok esőzése folytán mocsárrá változott Barzeumdénél (Rigától délkeletre) egy ellenséges támadás tűzinktől nem került kivételre. Kisebbség ellentámadásunkkal több mint 100 oroszot elfogtuk.

Lipót bajor herceg hadsereg-csoportja.

A helyzet változatlan.

Linsingen tábornok hadcsoportja.

Osztrák magyar csapatok, német tüzéség támogatása mellett kiverették az oroszokat Kosciuchnovkatól (a kwelsamju vas uttól északra), valamint az ahhoz délre esat lakozó állásaikból 7 tisztet, több mint 200 főnyi legénységet fogtuk el és 8 géppuskát zsákmányoltunk. A vasutvonslótól délre az oroszok támadásai meghiúsultak.

A németek állpték a Moravát.

Balkán hadszintér.

A szerbek üldözése a nyugati Moravától délre emelkedő hegységben jól haladt előre. Több mint 4000 szerbet elfogtuk. Bojadjeff tábornok hadserege több helyen átlépte a Moravát. (Min. elnökség sajtóosztálya.)

Békehirek a tőzsdéken.

Stockholm, november 11. Az utóbbi napokban a semleges államokban elterjedt békehirek következtében az itteni tőzsdéken az árfolyamok óriási emelkedéseket értek el és oly nagy volt a részvényforgalom, mint a világháború kezdete óta egyetlenegyszer sem.

Párisi hangok a békehiresztelésről.

Genf, nov. 11. Feltűnő élénkséggel tárgyalja a párisi sajtó a békehireszteléseket. Az Eclair szerint a négyesszövetségnek a komor helyzet dacára is ki kell tartani. Az L'Oeuvre írja: Francia béke kell nekünk, nem pedig német béke. Mi mindenképpen egy negyedórával tovább fogunk kitartani, mint Németország. Ez biztosítja részünkre a végső győzelmet. Clémenceau ellenben óvatosabban nyilatkozik, mert ennek a kormánynak nincs határozott iránya. Clémenceau lapjában est írja: A kormány minden gyengeségének megfelelő ellenhatása mutatkozik a hadseregben. Ma Franciaország életéről, vagy haláláról van szó. A hadsereg kiváló s ezért kiváló politikai vezető is érdemel, a mely a helyzetet őnzés és gyöngeség nélkül ítélje meg. A béke mostanában tulkorai volna. Ezzel szemben arra kell törekedni, hogy az ellenséget ne a Balkánról, hanem Franciaországból üzék ki.

Angol expedíció Kelet-Afrikába.

London, nov. 11. A Times írja: Most már biztosra vehető, hogy erős, jól felszerelt és tüzéséggel is kellőképpen ellátott expedíciós sereg indul Kelet-Afrikába. Valószínű, hogy Smuts tábornok lesz ennek a seregnek főparancsnoka, vezérkari főnöke pedig Britz ezredes.

Lybiában is verik az olaszt.

Konstantinápoly, november 11. A lapok jelentik: A lybiai arab törzsek Fezzánt, valamint Osevera, Hun és Raddan helységeket a Syrt kerületben, azonkívül Zaledin, Urfele, Misrata, Turgha és Tarhuna helységeket tényleg visszafoglalták. Az olaszok emberben és hadiszerben nagy veszteségeket szenvedtek és nagyszámu foglyot, ágyukat és muniációt hagytak a muzulmán katonák kezei között. Az arabok Fezzánban öt ágyut és géppuskákat, a Syrt-területen tizenkét ágyut és három géppuskát és Misratában három ágyut vettek el az ellenségtől. — A Tripoliszból Tahurnába küldött csapaterősítések nagy vereséget szenvedtek és számos halott és fogoly tiszt és katona hátrahagyásával kénytelenek voltak elmenekülni.

A megyei tisztviselők választását elhalasztják

Budapestről írják: A képviselőház elé terjesztendő javaslatok közé, hir szerint, két fontos új törvénytervezetet vettek fel. Az egyik arról szól, hogy a vármegyei alkalmazottak választását halasszák el egy évre. A megyei tisztviselők legtöbbszörének mandátuma ugyanis vagy lejárt, vagy lejár, a választásokat tehát meg kellene ejteni. Ezzel szemben Sándor János belügyminiszter azon az állásponton van, hogy amikor a törvényhatósági bizottsági tagok, sőt a választás alá kerülő tisztviselők javarésze is a harc terepen küzd, nincs helye új választásnak. A javaslat előadója Telegdy József képviselő lesz, a javaslat rövidesen elkészül és rögtön kiadják a bizottságnak, hogy minél előbb a Ház elé kerüljön.

Ugyanekkor Telegdy lesz a másik javaslat előadója is, amely a megyei tisztviselők fizetését egyenlővé teszi az állami tisztviselőkével. Ez a javaslat a közeli államosítás előkészítését jelenti és az eddig fennálló egyenlőtlenségek kiküszöbölését fogja eredményezni. Az illetékes tényezők a háború dacára is foglalkoznak az államosítás kérdésével, amelyre vonatkozólag tudvalevően három javaslat volt készen, amiket a háború miatt vissza kellett vonni.

CIPÓ

ujdonságaim megérkeztek!
Reichard Dezső

Rákóczi-ut. Orsolya zárda épület.

50 perces városi közgyűlés.

Kevés a tej.

A háborús állapot nagyon meglátszik a város közigazgatásán is. Különösen a törvényhatóság közgyűlésein. A politika szünetel, a nagyobb városi kérdések pihennek a fiókokban, a háborúval kapcsolatos kérdések pedig nem alkalmasak a nagyobb viták felidőzésére.

Rendes viszonyok mellett az őszi közgyűlések a legelénkebbek, legzajosabbak, mert a nyári szünet alatt bennrekedt beszédek ilyenkor törnek ki s két-három délután is rövid a szónoki kitérések végig hallgatására. Tudniillik a városatyák sohasem tartják elég hosszúnak a saját beszédeiket, csak azok, akik végighallgatják.

A tegnapi városi közgyűlés is minden nagyobb vita nélkül ért véget, interpellációstól együtt alig 50 perc alatt. Igaz, hogy a tárgysorozat sem nyújtott alkalmat a hosszabb vitára.

Hlatky Endre főispán elnöklése alatt alig 30 városatyája jelent meg a közgyűlésen.

A polgármester havijelentése, a szokásos statisztikai adatokon kívül megemlékezik a beérkezett hazafias célu adományokról, a nagyváradi honvédek hősi győzelméről az isonzó menti harcok után, itt eltemetett katonák sírjánál tartott ünnepségről. — A jelentést elfogadták.

Tb. aljegyző kinevezése.

Hlatky Endre elnöklő főispán tudomására hozta a közgyűlésnek, hogy dr. Doszpoly Dezső városi fogalmazót, a felmerült szükséghez képest, tiszteletbeli aljegyzővé nevezte ki.

Hódoló-felirat a királyhoz.

A városi tanács előterjesztést tett, hogy a monarchia címerének a közjogi viszonyoknak megfelelő megállapításáért királyi feljegyzéshez képest, tiszteletbeli aljegyzővé nevezte ki.

Hasonszellemű felirattal pártolják Pestvármegye azon feliratát, hogy a magyar állampolgárok ellenség előtt szerzett érdemei elismerésül magyar jellegű hadiérmekek alapítsanak.

Pozsonyvármegye ártirt a gabonabevásárlási jognak meghosszabbítása és a Hadi r. t.-től a lisztnek maximális áron való beszerzése tárgyában.

A városi tanács javasolta, hogy a Hadi r. t. által felszámított közvetítési díj részben vagy egészben való elengedése és a város lisztszükségletének a Hadi r. t. által maximális áron alul leendő kiszolgáltatásának engedélyezéséért írjon fel a közgyűlés a kormányhoz.

Balog Dóme egészben a pozsonyi ártiratot fogadja el, mert annak teljesítése mindnyájunknak előnyére válnék.

Lukács Ödön a bevásárlási határidőnek december 24. ig való kiterjesztését nem helyesli, mert most is sok gabona van eldugva s várják, míg felverik az árakat. A városokra előnyösebb, ha a Hadi r. t. útján szerzik be gabonaszükségletüket.

A tanács javaslatát fogadták el.

Az iparkutatási alapokból hadikölcsön jegyzésére vonatkozó előterjesztést vita nélkül fogadták el.

Az aradi-úti személtérakó hely kibővítésére szükséges póthitelt engedélyezték.

Özv. Leitner Jakabné és társainak kémenyseprési díjak kiutalását megtagadó tanács határozat ellen beadott felelővételének tárgyalásánál vita fejlődött ki, melyben részt-

vettek dr. Olasz Béla, Komlóssy József tanácsnok, dr. Medvigy Gábor.

A tanács javaslatát fogadták el, mely szerint özv. Leitner Jakabné számláját kifizetik, özv. Nozák Rudolfné és Morvay Vilibáld követelését azonban nem.

Néhány apróbb nyug- és kegydíjügy, előleg iránti kérelem elintézése után rá-
tértek

az interpellációkra.

Materny Imre a Bottó féle főziskola bezárásának kérdésével vette fel. Rámutat az iskola körül felmerült nehézségekre. A felügyelő-bizottságnak is le kellett mondani. Kifogásolja, hogy a városi tanács bezárta az iskolát, holott az a közgyűlés joga. Jól tudja, hogy interpelláció keretében nem lehet a fontos kérdést elintézni, már csak azért is, mert jogi kérdésekkel kapcsolatos; ilyenek pl. a rokonok élelmezése, a felügyelőbizottság dotációja. Sürgős intézkedést kér, hogy vagy tovább működjen a főziskola, vagy a hagyományozó rendelkezéséhez képest az aggok menedékháza állítsák fel.

Rimler Károly válaszolt. Az intézkedések megtételére még nem érkezett el az idő. A rokonokkal megegyeztek s most pénzben kapják meg az élelmezési díját. — A női iparos tanonciskola akarta a főziskolát folytatni, de csak ha állami támogatásban részesül. A főziskola magától omlott össze. Ő is az aggok menházának felállítását tartja legjobb megoldásnak, de ez jelenleg nem vihető keresztül, mert a főziskola felszerelését átadták a Vörös-Kereszt konyhája használatára. Ez is üd-
vös cél. A főziskola dolgaról a jövő őszi ülésre jelentést tesz.

Hogy állunk a tejjel?

Kiss Dávid a tejszégre mutat rá s kéri, hogy gondoskodjanak a város a gyermekek részére szükséges tejről. Fontos ez a kérdés, mert a harcsteren a népesség színe-java elpusztul, akiket a mai gyermeknek kell pótolni. Akiknek gyermekük van, rendőri igazolvánnyal kapjanak tejet.

Rimler Károly felhasználja az alkalmat, hogy tájékoztassa a közönséget. Nagyváradon a tejszükséglet napi 3000 liter. A városi tejközpont napi készlete a normális időben napi 5000 liter volt és a közönség ennek egynegyedét sem vette igénybe. A többiből vaját készítettek, amely a tejközpont nyakán maradt. Ezért kellett a tejközpontnak 80000 korona adósságot csinálni és le kellett szállítani a napi készletet. A közönség nem vette a tejet, csak kritizált. Ma aztán csak napi 1200 liter tej áll a központ rendelkezésére. A tejmester és a gazdasági tanácsos mindent elkövettek, három megyét bejártak tejjel, de csak napi 500 liter kaptak. Januártól még napi 500-600 literrel több tej lesz. A tanács intézkedett, hogy elsősorban a beteg gyermekek, azután azok a felnőtt betegek kapjanak tejet, akik mással nem táplálkozhatnak. Ma ráfizet a város a tejjel, mégis mindent elkövetnek, hogy minél több tej álljon a város rendelkezésére. A tejközpontot megszüntették a vaj és tejszín készítését. Ha több tej állna rendelkezésre, behoznák az utalvány-szelvény rendszert.

A polgármester válaszát tudomásul vették s a közgyűlés véget ért.

* **Köhögés, hurut, rekedtség, elnyálkásodásnál** használjon kizárólag: **Farkas-féle hurut-szeletkét.** Ára K. — 60 Kapható, Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczy-ut 7/B. Telsón: 13-02.

Erdélyi Miklós nyílt levele.

Erdélyi igazgató a következő nyílt levélben válaszol a legutóbbi kérvénye ügyében támadt vitákra:

Mióta nyilvánosság elé került a színház kérelme, aziránt, hogy a nemes város vegye le vállalkról a fűtés, világítás költségeinek és műssaki személyzet fizetésének terheit, egyik-másik nagyváradi újságban ugyancsak zajos visszhangja támadt a dolognak. Öszintén szólva: egyáltalán nem olyan visszhangja, amint mi, én és társulatom, más helyzetünkben, — ami bennünket a kérvény benyújtására is indított, vártunk és reméltünk volna. A sajtó egy része megütötte a kérdést: hogy léphet most elő a színház ezzel a kérelemmel a zsúfolt házak korában? Sőt akadt egy Bájós ismeretlen is, — egy színházbarát álnév alá rejtőző jóakaróm — aki egyenesen az én csekélységem jóvedelmével foglalkozik és a hadiadó kivétel bizottságot megszégyenítő buzgósággal deríti ki, hogy mekkora vagyont is keresek én az idén! Százakat, ezeket harácsolok össze, — no de ezt a Bájós ismeretlen nem veszi tőlem rossz néven, mert hiszen engem mindez, szerinte is, jogosan megillet.

Hát igen tisztelt jóakaróm, Bájós ismeretlen, felelni akarok — nem is az ön jóakarására, de hogy a maguk valóságában mutassam be a tényeket a közönség előtt s ne szerepeljek a közvélemény szemében úgy, mint a háborúból meggazdagodó uzorás. Mindenekelőtt kérem kell Önt, illetőleg a közvéleményt arra, hogy ne alapítsák számadásukat arra az egy hónapra, októberre, amikor tényleg jól ment a színház. Elismerem, hogy ha októberi bevételünk a szezon végéig állandóan megmaradna: megtudnék annyit takarítani, hogy a Nagyváradi Takarékpénztárnál fennálló tartozásomat kissé törleszthessem. Mert nézze meg az érem másik oldalát is, Bájós ismeretlen! Van ám adósságom szépen, — ami nem szégyen ugyan, de elég baj nekem — mert nem mindig ment ugye ez a színház, mjnt ebben az áldott októberben.

Könyveink tanuskodhatnak róla, hogy az utóbbi években a színház, dacára a nagy bérletnek, ugyancsak gyengén jóvedelmezett. Pedig elsőrangú társulatot tartottam fenn, az összes újdonságokat általános vélemény szerint pazar kiállításban hoztam színre — mindez nem gyakorlott kellő vonzóerőt a gazdasági válságos világ közönségére, — csak a rengeteg kiadás volt meg, s a bérleten kívül alig volt bevétel! Ebből az időből ugyancsak sok teher maradt a nyakamon — méltóztassék érdeklődni a Nagyváradi Takarékpénztárnál; s még egyebütt is. Hej, be sok jó szezonnak kell jönnie, míg e nehéz idők deficitjét pótolom! Ezt is tessék megfontolni, nem pedig egyetlen kedvező hónapból állítani föl a mérleget, amely ilyenformán a legnagyobb mértékben hamis.

Részemről meg vagyok győződve, hogy a nagyközönség nem itél úgy, mint a vádaskodók, akik azt mondják: a nehéz viszonyokkal küzdő városhoz fordulunk, amikor nincs arra okunk. Igenis: van rá okunk t. közönség! A multak igen sok terhe hárul ránk s a jelen és jövő temérdek gondja fenyegét. Jobb száz irigy, mint egy szánó, tartja a jó magyar közmondás s bizony mondom: én is jobban szeretném, ha az általános irigykedés központja lehetnék, föltéve, ha irigyeimnek — igazuk van. De most egyesek, akik helyzetemet és a színtársulat helyzetét nem ismerik, irigykednek rám és még igazuk sincs, tehát nem segítenek rajtunk, — nem, ez igazán rossz üzlet! Ebben igazán tönkre kellene menni, ha nem volnaunk biztosak a nagyközönség igazságosságában és szeretetében, amely remélhetőleg nem fogja elhagyni a színházat. Méltóztassék elhinni: erre a támogatásra nagyon, de nagyon rávagyunk utalva s igyekeznünk is megszolgálni legjobb tehetségünk-

kel és iparkodásunkkal. S tessék elhinni, hogy én és társulatom örülnénk legjobban, ha olyan helyzetben volnánk, hogy a közönség e támogatásán, e legnemesebb és legtermészetesebb szubvencióin kívül nem kellene kérnünk semmit. Mert kérni nem kellemes; különösen Nagyváradon nem, ahol mindjárt akad az embernek valami jóakaró színházbarátja. Hamlet azt mondja a színészekre: Bánj velők a saját emberséged és

méltóságod szerint: mennél kisebb az ő érdemök, annál nagyobb a te emberséged és méltóságod. — Mi igyekszünk, hogy érdemünk is ennél nagyobb legyen: hisszük, hogy ezzel szemben minél több emberséggel találkozunk.

Teljes tisztelettel:

Erdőlyi Miklós.

a Szigligeti-színház igazgatója.

K. J. zászlós megállított egy olasz támadást

Teával és gránáttal fogadta az olaszokat.

Karácsony Jenő nagyváradai jogász még néhány héttel ez előtt itt korzózott a nagyváradai aszfalton feszes egyenruhájában és most mint igazi hősről kapunk felőle hírt az olasz harcétről. Nem fűzünk a tudósításhoz kommentárt, azt megtették már eddig a felettes katonai parancsnokok. Karácsony Jenő a 4-es honvédek között szolgál és mint hadapród ment le a harcéterre, ahol a legelső tűzben már annyira kitüntette magát, hogy a harcéteren való első lépését előléptetéssel és kitüntetéssel kezdte.

A hőstettéről szóló levelet egész terjedelmében itt adjuk.

1915 november 6.

Most ép pihenőben vagyunk s így van egy kis szabad időm és hosszabban írok.

Állásban voltunk annak a híres folyónak a balpartján. Irtózatos gránáttűzből jöttünk ki. A fedezékeket egymásután lőtte be a talián. Állásaink üresek voltak csak a figyelők maradtak állásaikban. A többi honvéd a vízzel telt futó árkok aljában húzódott meg. Esteledett. Az ágyutüz alább hagyott. Egy pillanatig csend volt a csata-terén. Itt mindig gyanús a csend.

Pár másodperc telhetett el, mikor a figyelők lelkendezve futottak hátra s jelentették, hogy jönnek az olaszok. Ebben a pillanatban nem volt senki s az állás előtt 30 lépésre volt már a talián. Jött hatalmas tömegben, ember-ember mellett. Már, már elérték állásunkat, mikor fedezékéből a közelgő veszély láttára kiugrik egy fiatal hadapród, Karácsony Jenő nagyváradai fiú és felrohan az üres állásba. Ott a fedezék tetejére áll, torkaszakadtából valósággal ordít és két kézzel vágja a közeledő taliánok közé a kézigránátot.

Az olasz egy pillanatra megáll. Most, most kellene egy gépfegyver. Micsoda kasszálást lehetne csinálni. És a gépfegyver ott is van, ott fekszik hasznavehetetlenül, nincs a viktartályban víz. Az olasz áll, talán megijedt, vagy a meglepetéstől nem tudott előbbre jönni, de egy lépést sem tett.

Karácsony ezt a pillanatnyi meglepetést arra használta fel, hogy a legénység részére hozott teát beleöntse a gépfegyver tartályába.

Aztán teljes erőből dobálta ismét a kézigránátot a taliánra. Ebben a perében megszólalt a használhatóvá tett gépfegyver is és a talián nem volt képes tovább egy lépést se tenni. A támadás megtört úgy, hogy az odaérkező tartalékok a tűzzel való üldözésen kívül már nem igen akadt dolga.

Csend lett ismét. A honvédek lassan leosillapodtak s csapatokba verődve tárgyalták a csata lefolyását. Minden csapatban csak a hadapródról szólott az ének. Hit igen, a hadapród ur, Karácsony Jenő volt ennek a

napnak hőse. Egyedül az ő hirtelen feltaláló képessége és oroszán bátorsága állította meg és verte vissza a támadást. Az ő elszánt és bátor fellépése bátorította fel a honvédeket.

De erről a nagyszerű haditényről nemcsak a honvédek beszéltek. A esata után egy negyed órával már jött a telefon jelentés:

— Karácsony Jenő hadapródot az ellenség előtt tanusított vitéz és bátor magatartásáért zászlóssá léptetem elő. *Kratockwill* ezredes.

Meg is érdemelte Juon, mert így hívják az ujdonsült zászlóst baráti körben. Szóval derekasan viselte magát. Megjegyzem, Karácsony akkor volt először tűzben, tehát ez volt a tűzkeresztje, ami csak emeli hősiességének fokát. Kitüntetésre is felterjesztették. Büszkén viselheti az ordót, de Várad is büszke lehet egy Karácsony Jenőre, mint a 4-es honvédekre, mert el sem képzelhető, hogy mit végeztek itt ezek a fiúk.

Most már vége a tánonak és élvezhetjük a jól megérdemelt pihenést.

M. Loránd
hadapród.

Karácsonyi ajándékot a hősöknek.

A polgármester felhívása.

Véres csaták zaja tölt be Európát. Magyar hősök drága vére ömlik a világ mind a négy tája felé. Bátor fiaink küzdenek a csatatereken halált megvető bátorsággal s önfeláldozó hazaszeretetük, harcéhségük felidézi a legendás régmúlt időköt, mikor félve esodáltak a magyar vitézséget.

Mi, akik itthon élvezzük a békés otthon melegét, el sem tudjuk képzelni azokat a rémséges fáradalmakat, amelyekkel véreinknek a harcatereken meg kell küzdeniök, nemcsak az ellenséggel, de az időjárás viszonytásgaival és a háborúból folyó nélkülözésekkel szemben is.

A mi kötelességünk, hogy fiainknak, szeretetteinknek minél elviselhetőbbé tegyük ezeket a fáradalmakat, megédesítsük a szenvedéseket.

A Szeretet ünnepén, mikor az Üdvözítő születésének emlékezete örömmel tölti el a sziveket, ne feledkezzünk meg a Hazáért, az értünk, a mi jövő boldogságunkért küzdő fiainkról, a véres csaták bátor hőseiről.

Áldozatkészségünk hozzon örömet a lövészárkokban küzdő véreinknek, hogy érezzék a mi szeretetünket, hogy lássák, miszerint méltányolni tudjuk az ő hősi küzdel-

müket és a szeretet ünnepén együtt érezünk velük.

Adakozzunk a harcéteren fáradozó katonáink részére szeretetadományokat.

Az elmúlt évben már megmutatta Nagyvárad város közönsége, hogy kész áldozni bátor katonáinkért. Tegyük tanuságot most is fokozottabb mérvben, hogy ez az áldozatkészség nem ellobbanó láng, hanem folyton éledő tűz, amely szeretetünk, becsülésünkől újabb tápot nyer.

Gazdag és szegény járuljon hozzá a katonák részére küldendő adományokhoz, hogy megemlékezésünk méltó legyen Nagyvárad város közönségéhez.

Rimler Károly polgármester, az elmúlt évhez hasonlóan, ez évben is akciót kezdeményezett, hogy Nagyvárad város közönségének adományaiból Karácsonyra ajándékokat küldhessen a harcéteren küzdő bihar-megyei és nagyváradai katonák részére.

Felhívást bocsátott ki s gyűjtőleveket nyomtatott, amelyeket elsősorban a törvényhatósági tagok között oszt szét, hogy azzal gyűjtéseket eszközöljenek a nemes célra.

A tegnapi városi közgyűlésen már megkezdtek az adakozást.

A polgármester által kiadott gyűjtő ivszövege a következő:

Polgártársak!

A karácsonyi ünnepek újból a harcéteren találják katonáinkat.

Gondoljunk valamennyien rájuk, érezzük át nélkülözéseiket, szenvedéseiket és minden erőnkkel tegyük számukra elviselhetőbbé a haza védelmének emberfeletti munkáját.

Óvék a veszedelem, a hősöké az élet önfeláldozó kockázata; miénk az ellenséggel szemben biztosított békés otthon és reánk vár az értünk való kötelességek bőkezű teljesítése is.

Az én is el fogja vinni a mi küldeményünk a hősökhez együttérzésünk és szeretetünk üzenetét, az idén is gondolni fogunk rájuk és a diadal győnyőrei mellé a hazai megemlékezés, az itthoni ajándék megérkezésének örömeit fogjuk juttatni nekik, akik oly messze esnének tőlünk, ha áldozatkészségünk varázslatával közelebb nem hozzuk magunkhoz őket.

Adakozzunk tehát erre a nemes célra!

Rimler Károly,
polgármester.

*** Hogyha megállnak a vonatok.**

Az utasoknál főleg katonaságnál föltétlenül jó szolgálatot teszen konyak, rum, tea, kávé, kakaó tabletták, huskonzervek, páinok, kondenzált te és tejpor, csokoládé, szardínia, pisztráng, málnaszörp, citromszörp, valódi Dományi tele borok, kész kávé mely bármely háztartásban élvezhető 1 kgr. 3 Kor. 60 fill. Kicsinyben süveges, koka és kristálycukor. Külön halkonzerv üzletem a napokban megnyílik, kapható u. m. Söshering, osszé, fillé, bismark, rollmopsz, ruszli stb. stb. Téltre tea-vásár megkezdődött. Kapható valódi lengyel gomba élvezet tőle a leves. Maggi leves koka 10 drb. 45 fillér. 1 üveg Diana sósborsos 56 fillér *Vigyázat!* Ezen ajánlat Nagyváradon kizárólag *Aszódi Mihály* Kossuth-utca Sas palota és *Rákóczi-ut.* Intézeteknek, katonáknak, kórházaknak, gazdaságnak, külön ajánlat. Telefonsz 636.

* Három liter **Családi rumot** készíthet bárki pár percz alatt a *Farkas* féle családi rum kivonattal. Ára 60 fillér. Családi thea kivonat 10 adag 50 fillér. Kapható *Farkas István* „*Apolló*” drogeriájában. *Rákóczi-ut 7/B.*

A magyar hadseregben akar szolgálni két nagyváradai bolgár.

Mind oimentek Nagyváradról a hadköteles bolgárok.

Mióta a hős bolgár nemzet fegyvertársunkká szegődött, azóta minden érdeklődésünket a balkáni események kötik le s csapataink diadalmas előrenyomulásával együtt esodálattal szemléljük a bolgárok dicsőséges harcát.

A szövetséges bolgár nemzet fiai közül a béke idején nagyon sokan jöttek be és telepedtek meg Magyarországon és helyenként, mint városunkban is valóságos telepkeket alkottak, ahol konyhakertészettel foglalkoztak. Nagyon sokan közülük megszerették a magyar népet, megtanulták nyelvünket, szokásainkat és családi otthon alapítottak itt maguknak. Mint szorgalmas, munkás emberek hamarosan vagyona is tettek szert, sőt olyan is akadt közöttük, aki Bulgária mellett Magyarországot is hazájának tartotta.

De azért amikor fegyverbe szólította őket királyuk hívó szava, a behívottak kivétel nélkül eleget tettek a parancsoknak, esúpan a fiatalabb korosztályuakból maradt itt egynehány.

De tegnaptól kezdve már üres a zöld-séges bolgárok megszokott helye a váradi piacon, a tört magyarsággal kiabáló bolgárok ösmerős arcát nem látjuk egyhamar ismét ránk mosolyogni. Hazahívó parancsot kaptak ők is Ferdinánd eártól és szerdán este, itt hagyva gyermekeik és asszonyaik, nemzeti zászlójukkal kezükben, kivonult az egész 32 főből álló kis kolónia a vasúthoz, hogy hosszú időre Isten hozzád ot mondjanak városunknak.

Szerdán délután kezdett mozgolódni a kis csapat. Beállítottak szép sorjában Gerő Ármin főkapitányhoz és kikérték utleveleiket. Miután ezzel is rendbejötték, otthon cókókjaikat magukhoz véve, csapatba állot

tak és bolgár nemzeti dalok éneklése mellett, éltetve a magyarságot, vonultak ki a vasúthoz. Búszkeséggel emlegettek bennünket és boldogságuk határtalan volt, hogy a magyarság ily nagy tiszteletben, ennyi szeretetben részesíti a bolgár nemzetet és győzelmi ünnepekkor kitűzik lobogni a bolgár trikolórt.

De még sem távoztak el mind tőlünk. Városunkban maradt két 38—40 év körüli dugszdag bolgár. Doszu Illés és Joneff Demeter. Ezek már 25 év óta nagyváradai lakosok, meghonosodtak nálunk, többszöri háztulajdonosok, sőt Doszu Illésnek egyik fia a premontrei gimnáziumba jár. E körülmények érthetővé teszik aztán, hogy hazaszeretetük dacára is fájó szívvel hagyták volna el városunk falait.

Szig szerdán délután a többi bolgárok Gerő főkapitány-nál utleveleiket várták, Doszu Illés és Joneff Demeter felsétáltak Kemény Ignác rendőrkapitányhoz és megkértek, miszerint eszközölné ki számukra, hogy ők a magyar hadseregben teljesítsenek szolgálatot.

Kemény kapitány csakugyan segített is a bolgárok kérésén, sőt ugyanezek megörvendeztette őket. Tudomásukra hozta ugyanis, azon — csak pár nappal előbb megjelent — miniszteri rendelet tartalmát, amely a Magyarországon rekedt bolgár alattvalóknak megengedi, hogy a magyar hadsereg kötelékében teljesítsenek katonai szolgálatot. Képzeltető a két bolgár öröme, amint e boldogító hírt meghallották. És egy pár nap múlva Doszu Illés és Joneff Demeter ugy-lehet, mint négyes honvédek fogják a magyar és bolgár hazát szolgálni.

* **Olcso faajánlat a városnak.** Pár nap előtt az a hír, járta be a várost, hogy Kinszler Kálmán fanagykereskedő olcsó fához juttatja a közönséget. A fakereskedő 400 waggos fát ígért a városnak. A fa méterét 17 és 18 koronáért adta volna a telepen. Végeredményében a fa nem lett volna olcsóbb, mint más kereskedő fája. Az ajánlattevő azonban még ezt az ajánlatot is bizonyos feltételekhez kötötte. Nevezetesen azt kérte a várostól, hogy a tanács a vármegyénél eszközölje ki, hogy az erdőn levő fát a legközelebbi vasúti állomásra szállítsa. A beszállításért hajlandó — 150 centiméteres métereket érve — 5 koronát fizetni a fuvarosnak. A tanács a javaslatot tegnap tette át a vármegyéhez azzal, hogy ha lehetséges, akkor a vármegye valamilyen uton-módon rendelje el a fa befuvározását. Az ajánlattevő még megjegyzi, hogy ezt az ajánlatát esakis két hétig tartja fenn. Két héten túl már nem tartja magára nézve kötelezőnek az ajánlatot. Az ajánlat megtétele október 27-én történt. A város november 11-én tette át az ügyet az alispánhoz. Ha tehát még teljesítené is a vármegye a kérelmét, még az esetben sem érne vele a város semmit, mert a két hét már eltelt.

* **Az Ottokár-hadiárva-házra.** Székely Sándorné urnő az Ottokár-hadiárva-házra 10 koronát adományozott.

* **A varsói német főkörmányzó panasza.** A belügyminiszter tegnap a varsói német főkörmányzóság panaszát közölte az alispánnal. A panasz szerint az utóbbi időben nagyon sokan utaznak és telepednek le Varsóban anélkül, hogy erre a főkörmányzó előzetes engedélyét megszerették volna. A főkörmányzóság csak akkor vesz tudomást a beköltözött egyénekről, mikor már azok valamilyen kérelemmel fordulnak hozzá. Tekintve, hogy előzetes beköltözési engedély nélkül az idegenek nyilvántartása képtelenség most, elrendelte a miniszter, hogy Varsóba csakis a főkörmányzó előzetes engedélyével lehet kiutazni.

* **Német tanárok a török egyetemen.** Konstantinápolyból írják: A török egyetemen tegnap kezdődtek a német tanárok előadásai. Az első felolvasást Nordlas tanár tartotta török nyelven az európai államok magánjogáról.

* **A hadikötvények magasabb ára.** A közönség körében itt ott az a nézet terjedt el — és ez egyes lapokban utat is talált, — hogy a harmadik hadikötvényeinek ára november hó 1-étől kezdve 30 fillérral megrágtult, s így azok, akik a jegyzési idő második felében jegyeznek, 30 fillér „büntetéspénzt” kötelesek fizetni. Ismételtén és nyomtatékosan hangsúlyoznunk kell, hogy ez a nézet teljesen téves, mert a 30 filléres árkülönbözetnek az a természetes magyarázata, hogy a most kibocsátásra kerülő hadikötvények kivétel nélkül folyó november hó elsejétől kamatoznak, holott a november hó folyamán jegyzők tulnyomó része a jegyzett összeget november 1-je után boesátja a kincstár rendelkezésére, tehát november hó 1-étől a befizetés napjáig a kamatszelvény révén illetéktelen kamatot élvez. Ennek az időközi kamatnak a kincstár javára való megtérítésére szolgál a 30 filléres árkülönbözet a november 1-ét követő jegyzéseknél. Nagyváradon ezt a legtöbb tudják s éppen ezért a különben is csakély 30 filléres különbözet itt senkit sem tart vissza a jegyzéstől.

HIREK

* **Hadikölcsön jegyzés a Gazdasági és Iparbanknál.** A harmadik hadikölcsön-jegyzése még néhány napig tart. Annyi már is megállapítható, hogy nemesak az egész országban, de Nagyváradon is, messze túlhaladja a harmadik hadikölcsön-jegyzése az előbbi jegyzés összegét. A nagyváradai Gazdasági és Iparbanknál a III. hadikölcsönre eddig a következő nagyobb jegyzések történtek:

Biharvármegye 200,000, Bóthy László ujabban 150,000, összesen 200,000. Az intézet saját számlájára további 150,000, összesen 300,000 Biharvármegye árva-zéke 40,000, Szathmáry Király Andor 25,000, Szabad hegyi Róza 14,000 dr Thury Kálmán 14,000, dr Fráter Imre 10,000, dr Bozóky Dzsóné 6,700, dr Fráter Imréné 5,000, Rádl Ödön 5,000, Gerő Ármin 5,000 koronát.

* **Pályázat a váradszöllösi plebániára.** A néhai Szebeny Gyula tb. kanonok halálával megüresedett váradszöllösi plebániái javadalomra a megyéspüspök pályázatot hirdetett. A pályázati kérvények november 25-ig nyújtandók be.

* **A váltópénz elrejtése.** Megemlékeztünk már arról az illetékes helyről megindult akcióról, mely a váltópénz elrejtésének helytelen szokása ellen irányul. Most gróf Széchényi Miklós püspök legújabb körlevelében nyomtatékosan felhívja a papság figyelmét, világosítsák fel a népet arról, hogy az aprópénznek elrejtése és ez által forgalomból való kivonása az illető rejtetőnek is, de az összeségnek is kárt okoz és amellet a legnagyobb mértékben hazafiatlan cselekedet. Föl kell világosítani a népet, hogy sokkal okosabban cselekszik, ha a pénzével adósságot törleszt, vagy azt hadikölcsön kötvény vásárlására fordítja.

* **A nagyváradai színház a katonák karácsonyára.** A Honvédelmi Minisztérium Hadsegélyző Hivatala felkérte a vidéki színházak igazgatóit, hogy a fronton küzdő hősök karácsonyi ajándéka javára egy-egy előadást tartsanak. A vidéki színházgatók a legmelegebben felkarolták ez eszmét s Kolozsvár, Arad, Temesvár, Szeged, Pozsony, Miskolc és Szabalka városok színházgatói mellett az elsőként volt Erdélyi Miklós színházgató is, ki kész örömmel eleget tesz a kérelemnek és még ebben a hónapban előadást fog tartani a katonák karácsonya javára. E szép példát a vidék többi színházgatói is követni fogják.

Temetés. Nagy részvét mellett ment végbe tegnap délelőtt Csipkés Sándor nyug. m. kir. állami adópénztáros temetése. A halottas háznál megjelentek a pénzügyigazgatósági tisztikar tagjai, élükön Németh István kir. tanácsos, pénzügyigazgatóval, továbbá dr. Thury Kálmán, dr. Thury László v. ügyész, dr. Thury Károly stb. A temetési szertartás végeztével a masszív érekegorsót, amelyen a család koszorúi voltak elhelyezve, feltették a négyes fogatú üvegdiszkocsira — és a nagyszámú résztvevő kíséretében megindult az impozáns gyászmenet az olasz temetőbe, a hol örök nyugalomra helyezték az elhunytat a családi sírhelyen. A koszoru szalagok feliratai a következők voltak: Felejthetetlen jó férjemnek — bánatos özvegye. Szeretett jó Apánknak — Berezi, Ilonka és Sanyika. Edes jó Apánknak — Feri, Olga. Felejthetetlen jó Apánknak — szerető gyermekei Sándor és Paula. Kedves Bátyámnak — szeretettel Erzs. Szeretet jeléül — a Thury család Szeretetik jeléül — a Tóth család. — A diszes temetést Veiszlovits Adolf és Fia első nagyváradai temetkezési vállalata nagy pontossággal és figyelemmel rendezte.

Ebzárlat. Ismételtelen előfordult elvesztési eset folytán, az állatgészségi utasítás 188. § a értelmében az egész város területére 40 napig ebzárlat rendeltek el, mely idő alatt a város területén levő ebek köve tartandók, nem lévén szabad az utcára csakis szájkosárral ellátott vagy pórázon vezetett ebet bocsátani. Minden az utcán talált eb a gyepmester által elfogatni és azonnal kiirtatni fog. Figyelmeztetnek az eb tulajdonosok arra is, hogy ebeiken netalán észlelt gyanús változásokat azonnal jelentésként be. Ezen rendelet ellen vétő ebtulajdonosok az 1888. évi VII. t. c. 154. § a alapján 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel fognak büntettetni. Nagyvárad, 1915. november hó 11. Rendőrkapitányi hivatal.

Cadorna haragszik. A napokban mábori levelezőlapot kaptunk az olasz hadsinterről. Egy tartalékos tiszt írja többek közt a következőket:

— Cadorna ur, úgy látszik, nagyon haragszik ránk, a miért egy lépéssel sem tud előbbre jutni. Most 15 centiméteres ágyukból lövet ránk, még pedig ugyan szaporán. Mióta az olaszok ilyen nagyon megharagudtak, már van két könnyű sebesültünk is: egy szárnár és egy tyúk. Másban nem tud Cadorna kárt tenni, még ha haragszik is...

Ausztriába postán szállítják a lisztet. A földművelésügyi miniszter tegnap rendeletet küldött Biharvármegye alispánjához. A rendeletben a miniszter arról tudatja az alispánt, hogy az ország területéről postai csomagokban szállítják ki a lisztet Ausztriába és ezáltal kijátszák a lisztkiviteli tilalmat. Most a miniszter elrendelte, hogy a postai csomagokat ellenőrizzék és minden erővel akadályozzák meg a lisztnek postán való kiküldését.

Az elfoglalt Orosz-Lengyelország ismertetése. Orosz Lengyelország gazdasági ismertetése címen a m. kir. Keresk. Múzeum kiadásában egy füzet jelent meg, mely a csapataink részéről megszállott orosz lengyel területek gazdasági és kereskedelmi viszonyait tárgyalja. E füzet részletesen leírja az északi hadműveleti területeken való utazáshoz szükséges igazoló okmányokat és azoknak megszerzési módjait. Az okkupált területek gazdasági és kereskedelmi viszonyainak rövid ismertetése után felsorolja a ki- és bevitel módjait; közli a ki- és beviteltől eltöltött árukat; a piacok szükségleti cikkeit; a kiviteli tilalmak feloldását kérő benyújtási helyeit; a vámtarifát; a vasúti ügyeket; a díjszámítási módokat és díjtételeket; az állomási kilométermutatót; az ezidőszakra érvényben levő menetrendeket és a megszállott terület térképét. A szöveg közé nyomtatott számos képpel ellátott

s a nagyobb városokat s azoknak viszonyait kimerítően leíró füzetben a gyakorlati kereskedő megtalálja mindazokat az utasításokat, amelyekre szüksége lehet. A Kereskedelmi Múzeum közli, hogy a megszállott területekre vonatkozó összes felvilágosításokat az intézet exportosztálya készségesen megadja s az ismertető füzetet minden cégnek, mely azt kéri, díjmentesen megküldi.

500 ezer koronás áruaktár a karácsonyi vásárra! Mint értesülünk városunk egyik legnagyobb áruháza a napokban hozza a közönség tudomására, hogy a közelgő karácsonyi ünnepekre a közönség pontos kiszolgálása érdekében a nagyvásárt **e hó 15-én megkezdte.** CZILLER IMRE nagyáruháza oly dusan van felszerelve minden elképzelhető cikkel, hogy ma sok fővárosi cég megirigyelné e dusan felszerelt raktárt. Mi már előre is felhívjuk olvasóink figyelmét a cég megjelenő hirdetésére.

Adományok. A polgármesteri hivatalhoz újabban a következő adományok érkeztek be: A hadbavonultak özvegyei és árváinak segélyezésére: A „Református Tanítónőképző Intézet” az 1915. évi október 31-én megtartott „Reformáció” emlékünnepegyén befolyt felülfizetésekből 117 K 01 f. Ifj. Weisz Bernáth cég személyzete, hősi halált halt főtisztviselőjük Diósi Andor elhunyt alkalmából 20 K, dr. Barna Armin 20 K, S. B. 20 K. Összesen: 177 korona 01 fillér.

A harctéren levő katonák téli ruhával való ellátására. A temetőben a város által eszközölt gyűjtések eredményeként Kemény L. Ignác rendőrkapitány 708 K 57 fillér. A nagyváradai premontrai főgimnázium tanuló ifjúságának gyűjtése 50 K, Rádl Endő és neje 25 K, dr. Barna Armin 20 K. A Zöldkerti temetőben eszközölt gyűjtés eredménye 6 K 50 fillér. Janovits Ignác 6 K. Temetőbeli gyűjtéshez utólagos adakozások 2 K. Összesen: 813 korona 07 fillér. Nagyvárad, 1915 november 10-én. Rimler Károly, polgármester.

Pályázatok katonai szükségletekre. A Kereskedelmi és Iparkamara a következő értesítéseket adja közre: Van szerencsénk az érdekeltekkel közölni, hogy a hadvezetőség a 89630—Abt. 12. sz. értesítése szerint főzöládák, főzöüstök, szigetelő szekrények és tűzhelyek szállításának biztosítására pályázatot hirdet. Az ajánlatok legkésőbb 1915. évi november hó 13-ig a hadügyminiszterium 12. osztályához küldendők be. Bővebbet a kamaránál a hivatalos órák alatt (délelőtt 9—12-ig és délután 3—5-ig) lehet megtudni. — A magyar kir. honvéd központi ruhatár parancsnokságának 10460. sz. hirdetménye alapján közöljük az érdekeltekkel, hogy a magyar kir. honvédség részére szükséges 9000 kg. vastag kötöző zsinag és 5000 kg. vékony kötöző zsinag szállítására pályázatot hirdet. Ajánlat ezen cikkekre szállítására a magyar kir. központi ruhatár parancsnokságához (Budapest, Elnök utca 1) 1915. évi november hó 26-ig, délelőtt 9 óráig nyújtandók be. Szállítási határidő 1915. december hó 31. Bővebbet a kamarai irodákban lehet megtudni a hivatalos órák alatt (délelőtt 9—12-ig és délután 3—5-ig). — A nagyváradai katonai élelmiszeri raktár igazgatósága a különböző katonai állomásokon levő lovasság részére szükséges 50000 méter-mázsa préselt szalma szállítására pályázatot hirdet. A szállításnak a folyó évi december hó 1-től 1916. évi május hó végéig kell történnie. A szállításra vonatkozó részletes feltételek a kamarai irodákban a hivatalos órák alatt megtekinthetők. Nagyvárad, 1915. nov. hó 10. A nagyváradai Kereskedelmi és Iparkamara: dr. Moskovits József, sk. elnök., dr. Sarkadi Lajos, sk. titkár.

A Nagyváradai Hitelbank rt. nál jegyzett II. hadikölcsön kötvények az eredeti elismervények beszolgáltatása ellenében átvehetők.

Csaiádi rum vaniliával vagy ananász ízzel literje K. 320. Mindenféle likőr essentiák 1 üveg 60 fill. Cognac legkiválóbb minőségben. Tejkivonat 4 literre való K. 120. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában Rákóczi-ut. 7/B.

Értesítés. A Polgári Takarékpénztár értesíti t. ügyfeleit, hogy a nála jegyzett II. kibocsátású hadikölcsön kötvények az eredeti elismervények ellenében átvehetők.

Poloskairtó NOXIN biztos szer. Ára 1 korona 40 fillér. Kapható kizárólag Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczi-ut. 7/B.

Zsuzsi kisasszony a Rákóczi-uton 7. sz. alatt Aszódival szembe. Simon Gyula hangszerkészítőnél, Mikor az est mesélni kezd, Nem én lettem hűtlen hozzád. Te szőke gyermek. Háborus lemez újdonságok. Hangszerek hegedűk, gramafonok eladása és javítása olesóárban. Már különlegességek.

Négy szoba és előszobából álló lakás, irodának különösen alkalmas, villany világítás és gőzfűtés berendezéssel, a Bémer-tér közvetlen közelében f. év augusztus hó 1-től, esetleg már május hó 1-től kezdődőleg kiadó. Bővebbet a házmeesternél. Szent János-utca 3. szám.

Egy nagy raktárhelyiség a Szacsy-utca 11. száma házában AZONNAL kiadó. Értelmezhető a Gazdasági és Iparbankrt.-nál

SZÍNHÁZ

Heti műsor.

Pénteken: Erdészleány.
Szombaton: Jó éjt Muki.
Vasárnap délután: Egy test, két lélek.
Vasárnap este: Bájos ismeretlen (Bémutó előadás.)

Cigánybáró. Komáromi Gizi vendég-fellépte nyújtotta nekünk azt az élvezetet, hogy a Cigánybárót, Strauss bájos melodíájú operettjét az idei szezonban is viszont láttuk. A Cigánybáró reprize mindig kellemes érdekesség, különösen ha olyan jó előadásban látjuk, mint a tegnapi. A vendégművész Saffi szerepében nyújtott tökéletes illuziót. Játéka és különösen enekudása egy csapásra meghódította a váradi műértő közönséget. A címszerepet Békeffi alakította, még pedig teljes sikerrel. Éneke kifogástalan volt. Zsupán szerepében Leóvei kacagattatta meg a közönséget pajzán komikumával. Jó volt a Carneró szerepében Farkas Pál, valamint Perényi is tetézést aratott, ugyancsak T. Pogány Janka és Bihari Sándor. A többiek többé-kevésbé megfelelőek voltak. (fj.)

Egy test, két lélek. Lindau Pál kiváló sikerrel bemutatott színműve, az Egy test, két lélek legközelebb vasárnap délután kerül színre.

A Bájos ismeretlen ennek a színházi hétnek a nagy eseménye. A Bájos ismeretlen Strausz Oszkárnak, a Varázsering diadalmas szerzőinek az új műve, amely a bécsi Theater an der Wienben több századik sorozatos előadását éri már; Budapestben a Király Színházban hetek óta zafolt házak előtt adják. A dallamgazdag operettben fényes szerepe lesz Sz. Zeigmondynak, Annának, kivüle Bihari Sándornak, Sik Rezsőnek, Tompa Kálmánnak és az operette együttes többi jeles tagját foglalkoztatja az új darab, amelynek sikere nálunk se marad a bécsi és budapesti diadalok mögött.

Legujabb táviratok.

Az államtitkárok titkos tanácsossága.

Budapest, november 11. (Saját tud.) A Bud. Tud. jelentése szerint a hivatalos lap legközelebbi száma közölni fogja, hogy Ófelsége a következő öt évnél régebb idő óta szolgáló államtitkárokat valóságos belső titkos tanácsosokká nevezte ki. Tóry Gusztáv, Vértessy Géza, Ottlyk Iván, Papp Elek, Jesszenszky Sándor, Kazy József, Bartky József, Karátson Lajos, Némethy Károly.

Burián tanácskozása.

Berlin, nov. 11. (Saját tudósítónktól.) Burián tovább folytatta a tanácskozásokat a kormány hivatalos tényezőivel. A tanácskozás után este hazautazott.

Görögország lefegyverezi a szerb és szövetségesei seregét.

Athén, nov. 11. (Saját tudósítónktól.) Dragumis pénzügyminiszter kijelentette, hogy ha Szerbia és szövetségesei haderőiket a központi hatalmak görög területre szorítják, akkor Görögország az oda szorított seregeket lefegyverzi.

A római sajtó dühöngése.

Róma, nov. 11. (Saját tudósítónktól.) Az itteni sajtó Ancona elsüllyesztése alkalmából féktelen kirohanásokat intéz a Monarchia és Németország ellen. Az olasz sajtó az amerikai kormány tiltakozását várja, mivel a hajóval 25 amerikai is elpusztult.

Csak Mitrovica felé szabad az út.

Budapest, november 11. (Saját tud.) A szerb sereg ellenállása a vége felé közeledik. Kraljevótól délre előrehaladó Kövess hadserege elvágta a szerbeknek Montenegró felé vezető visszavonulási útját. Most már csak Mitrovica felé szabad az út Albániába.

A Mercian ágyuzása.

Budapest, november 11. (Saját tud.) Londonból jelentik: Mercian szállítóhajót a Földközi tengeren egy ellenséges buvárhajó ágyuzta. 20-an meghaltak, 50-en megsebesültek, 30-an eltűntek.

A szerkesztésért felelősen felelős:
Dr. PAPP KAROLY.

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatalától.

25104—1915 rkp. szám.

Hirdetmény:

a gyapju készletek bejelentése, forgalomba hozatala és a maximális árakra nevezve.

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatala a gyapjukészletek ügyében kiadott 3459—1915 M. E. továbbá a 3460—1915 M. E. számú és a 3461—1915 M. E. számú rendeletek értelmében a következőkre hívja fel az érdekeltek figyelmét.

1. A bejelentésre vonatkozólag ezen

hirdetmény közzétételétől kezdve a nem csak az eddig bejelentésre kötelezett árak, hanem a dög-, timár- és szücsgyapju is bejelentendő.

2. A maximális árakat szabályozó miniszteri rendelet a rendőrkapitányi hivatal II. emelet 18 sz. szobájában f. év november 30-ig közszemlére fog kitétetni, hol bárki megtekintheti és köteleztetik az ott megszabott maximális árakhoz tartani magát.

3. Ezen hirdetmény közzététele után a dög-, timár- és szücsgyapju felhasználásra is korlátoztatik.

A szállítási engedélyt a keresk. miniszter ur megadja:

1. A zsirban nyírt usztatott, hátan mosott, kézzel gyárilag mosott gyapjunak elszállítására, valamint a bőr, dög, timár és szücsgyapjunak elszállítására és pedig ugy Magyarország- valamint Ausztria területére, amennyiben akár cs. és kir. hadügyminiszter, akár a m. kir. honvéd, akár az osztrák honvéd miniszterrel megbízást kaptak a szállításra:

2. mügyapjunak valamint gyapju hulladék elszállításához,

3. gyapjunak a Budapesten szervezett gyapju átvételi bizottság címére való szállításához,

4. más méltánylást érdemlő esetekben

Aki ezen rendeletekben foglaltakat be nem tartja, 2 hónapig terjedhető elzárással és 600 koronáig terjedhető pénzbírsággal büntetettetik.

Nagyvárad, 1915. november 8.

Gerő,
rendőrfőkapitány.

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatalától.

25151—1915 rkp. sz.

Hirdetmény.

A kenderért követelhető legmagassabb árak megállapításáról.

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatala a m. kir. minist. 3791/1915. M. E. sz. valamint a m. kir. keresk. miniszterium 70001/1915. sz. rendelete alapján a kender maximális árainak meghatározása tárgyában a következőkre hívom fel az érdekeltek figyelmét.

1. A kikészített, légszáraz és raktárképes kenderért tisztított tilott kender és az abból származó kenderkócot követelhető legmagassabb árak — 100 kg-ot számítva a következők:

elsőrendű ázott, tilott kendernél, mely 5 % nál több hulladékot nem tartalmaz	100 kg.
másodrendűnél	380 K
első. r. ázott, tilottási kőcnál	350 »
u. a. áztatlan kendernél	310 »
elsőrendű paraszt kendernél	310 »
10%-nál kevesebb hulladéknál	300 »
elsőrendű áztatlan tilottási kőcnál	220 »
paraszt kender kikészítésére nyert kézi tilon áteresztett kőcnál	30 »

2. Rosszabb minőségű áruért, csak megfelelő alacsony ár követelhető.

Az ezzel ellenkező megállapodás érvénytelen.

3. Fenti maximális árakat, melyek a rakodó állomáshoz való szállítás költségeit is magában foglalják, készpénz fizetés mellett kell érteni.

4. A vételár hitelezése esetén a megállapított maximális áron felül követelhető kamat legfeljebb 2 %-al haladja meg az Osztrák-Magyar bank kamatját.

5. A közvetítő kereskedelemben 500 kg-ig terjedő eladásnál — a maximális áron felül legfeljebb 8 %-al — 500 kg. felül 5 %-al ennél nagyobb mennyiség-nél 3 % al magasabb árak követelhetőek.

6. A maximális árak 1915. október 25-én lépnek életbe.

7. A vámkülföldről behozott kikészített kenderre az a rendelet nem vonatkozik.

Aki a jelen rendeletben foglaltakat nem tartja be 2 hónapig terjedhető elzárással és 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel sújtatik.

Nagyvárad, 1915. november 7-én.

Gerő,
rendőrfőkapitány

Cs. és Kir. Katonai Élelmezési Raktár Temesvár.

18576. számhoz.

Hirdetmény.

A temesvári katonai parancsnokság cs. és kir. hadbiztonsága a folyó szükséglet fedezésére

50.000 métermázsa préselt szalmát vesz.

Azok, kik szalma eladására vonatkozólag ajánlatot tenni kívánnak, tartoznak írásbeli ajánlataikat legkésőbb ez év november hó 15 napjáig a temesvári cs. és kir. katonai élelmezésiraktárhoz benyújtani.

A szalma a következő állomásokra lesz szállítandó:

Arad, Nagyvárad, Temesvár, Szeged, Békéscsaba és Debrecen.

Az ajánlattevésre vonatkozólag közelebbi felvilágosítások Nagyváradon a cs. és kir. katonai élelmezési raktár hivatalos helyiségében (Baross utca 2.) a rendes hivatalos órák alatt szerezhetőek be.

A temesvári cs. és kir. katonai élelmezési raktár kezelő bizottsága.

Nagy karácsonyi és ujévi eladás kivételesen már e hó 15-én

HÉTFŐN

CZILLÉR IMRE nagyáruháza
Nagyvárad Szt László-téri helyiségében megkezdődik.

500 ezer koronás áruraktár, melyet sikerült a nagy áremelkedés előtt összeállítanom, azon kellemes helyzetbe hozott, hogy a n. é. vevőközönségnek jutányos árban bocsájthatom rendelkezésére.

Kivonat az eladásra kerülő árúkból!

Costüm, blous és pongyola kelmék, bársonyok, selymek, barchetek, zephirek, cartonok.
Szőrmék 20 koronától 1000 koronáig.

800 drb. szövet, selyem crep de chin blous igen olcsón.

Női- és gyermekkabátok és ruhácskák, kötények. Fehérneműek, vásznak. Himzett ágyműanyagok. Szőnyegek, függönyök, linoleum, paplan, matrac, utazó- és kocsitakaró, harisnya keztyű, Jäger alsóruhák, ernyők, bőrárak, utazó kofferek, acélárak, manicür készletek legszebb kivitelben, önborotva (Gillette), ridicülök.

Kézimunkák a legnagyobb választékban

Ami itt felsorolva nincsen tessék az üzletbe kérni.

Tisztelettel **CZILLÉR IMRE nagyáruháza.**

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatalától.

25142-915. szám.

Hirdetmény:

s buza, rozs, kétszercs, árpa és zab készletnek valamint az ilyen gabonacmüekből előállított lisztkészleteknek, továbbá a bab, borsó és lencsekészleteknek bejelentéséről, árusításáról és közszükségleti célokra igénybe vételéről.

A kir. miniszteriumnak 3925/1915 M. E. számú rendelete alapján minden termelő köteles az 1915. évi november hó 25. napján birtokában lévő buza, rozs, tengeri, árpa és zabkészleteket és az említett gabonacmüekről előállított lisztkészletet legkésőbb 1915. évi november 18 napján a Polgármesteri Hivatalnál bejelenteni.

A bejelentésnek tartalmaznia kell:

1. A termelőnél lévő egész készletet, beleértve azt a mennyiséget is amelyet a termelő a f. évi november hó 25 napjáig már eladott, de amely még nála van.
 2. Gabona és lisztnemüként azt a mennyiséget, amelyet a termelő a bejelentett készletből saját házi és gazdasági szükségletére visszatarthat.
 3. Gabona és lisztnemüként azt a mennyiséget, amelyet a termelők az 1. pontban említett készletből már eladott, de amely még nála van.
 4. A készletnek az eladott mennyiségek felül fennmaradó feleslegét.
 5. A hely megjelölését ahol a készlet van.
- Ha a készlet vagy annak egy része még nincsen kiesépelve, azt a hozzávetőleges súly-

mennyiséget kell bejelenteni, amelyre a termelő a eséplés eredményeként számíthat.

A bejelentés akár szóban akár írásban a polgármesteri hivatalnál teendő meg.

Aki maga nem termelő köteles bejelenteni a birtokában levő azt a mennyiséget, amely a saját házi és gazdasági szükségletét meghaladja.

A bejelentési kötelezettség nem csak a magán egyéneket, hanem a jogi személyeket minden malom és egyéb ipari és kereskedelmi vállalatok, köztisztviselőket, a közhatalásokat és intézeteket is terheli.

Az 1915. évi november 1 napjától kezdve 1915. évi december hó 25. napjáig az említett termény és azokból előállított lisztkészleteket, csak a Hadi Termény részvénytársaság és annak bizományosai vásárolhatják meg a készleteket tehát az ő részükre szabad eladni.

A folyó évi december hó 25. napja után termelőknak az említett terményeket, vagy az ilyen terményekből előállított lisztkészletet sem eladni, sem egyébként elidegeníteni nem szabad, azonban a november 1., illetve december 25. napjáig akár a Hadi Termény részvénytársaság bizományosai, akár más vásárlásra jogosult részére eladott mennyiségek vevő részére kiszolgáltatók, azonban a bejelentett készletből nem közvetlenül a hadi-termény r. t. részére szállított mennyiséget, amennyiben az a 100 m. mázsát meghaladja, a Hadi Termény r. t.-nak haladéktalanul bejelenteni.

Hüvelyekből való készletét csak az köteles bejelenteni akinek akár egy akár több helyen levő összes készlete 30 kilogrammot meghalad s a hüvelyeseket f. évi december 25. napjáig nyílt piacon és gabona közvetlen fogyasztás céljaira, valamint oly helybeli kereskedő részére árusítani aki a hüvelyesek-

nek helyben kicsinybeni árusításával foglalkozik.

Aki készletét jelen rendelet ellenére a hatóságnak ha nem jelenti, azt eltitkolja vagy elveszti, vagy annak ellenőrzését meg-hiúsítja, aki folyó év novembertől kezdendő és december hó 25. napjáig terjedő időben a jelen rendeletben megjelölt eikket a jelen rendelet megszegésével hoz forgalomba vagy szerez be, aki olyan ügyletet közvetít, melyről tudja, hogy a rendelkezésekbe ütközik, aki a Hadi Termény részvénytársasághoz leendő bejelentést elmulasztja a közszükségleti célokra igénybe vett rekvirált készletét felhasználja feldolgozza vagy eladja kihágást követ el és az 1914. évi L. t. c. a. §. a értelmében 2 hónapig terjedhető elzárást és 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Nagyvárad, 1915 november. 9.

Rendőrfőkapitányság.

* **Ingyetlen eladás.** Nagyteleky-utca 3. szám alatti ingatlanunk (lakóház nagy felekkel) jutá-nyos áron azonnal eladó. Készletes fölitélek megtud-hatók Kossuth-utca 3. szám alatti Irodánkban. Hun-gáriá cépgyár r.t.

x **Kiadó lakások.** Kossuth-utca 6. sz. alatt kétszobás lakás azonnal kiadó. — Kos-suth-utca 2. sz. házban két kétszobás lakás kiadó. értekezhetni a Polgári takarékpénz-tárnál.

x **Kiadó lakások.** Csi-tér 14. szám alatt két üzlethelyiség azonnal kiadó. — Kossuth-utca 2. szám alatt két üzlethelyiség azonnal kiadó. értekezhetni a Polgári ta-karéknál.